

Anf. 10 ULLA ANDERSSON (V):

Fru ålderspresident! Valresultatet blev 144–143 till de rödgröna. Trots det och trots att de inte hade någon ny regeringsbildare att tillsätta avsatte de borgerliga partierna med valets stora förlorare Moderaterna i spetsen tillsammans med Sverigedemokraterna statsministern och såg till att vi fick en övergångsregering. Sedan dess befinner vi oss i ett politiskt vakuum. Alliansen hade ingen gemensam plan då. Nu, 67 dagar senare, har man ännu ej någon sådan. Det är snarare tvärtom – allianspartierna står allt längre ifrån varandra. Avstånden mellan dem verkar vara lika långa som avstånden i vårt avlånga land. Alliansen får nog numera ses som den före detta Alliansen. Därför har vi också en övergångsbudget att hantera. Den är i väntan på att en ny regering tillträder och kan lämna de förslag till ändringar i statens budget som en sådan regering tycker är lämplig utifrån dess politiska inriktning. Under den gångna mandatperioden har Vänsterpartiet i samarbete med regeringen sett till att mycket bra har blivit gjort. Antalet anställda i välfärden har ökat kraftigt, arbetslösheten har sjunkit och sysselsättningsgraden stigit. Möjligheterna att få ett arbete har stärkts genom utbildningsinsatser, arbetsmarknadspolitik och körkortslån. Fördelningsprofilen på de budgetar som lagts fram har gått i rätt riktning, och framför allt har kvinnor och människor med låga inkomster gynnats.

Avgiftsfri mammografi och cellprovsscreening syftar till ingen ska behöva missa en cancer tumör eller cellförändringar för att plånboken är tunn. Avgiftsfria lovaktiviteter för barn, gratis buss på sommarlovet för unga och sänkta avgifter för kulturskolan syftar till att möjliggöra att alla unga ska kunna delta, kunna mötas och få en rikare fritid. Avgiftsfria mediciner för barn och gratis glasögon till barn och unga syftar till att ingen förälder ska behöva välja mellan att betala hyran eller hämta ut barnets medicin och att inget barn ska behöva vara utan de glasögon det behöver. Att tillföra 10 miljarder till vård, skola och omsorg handlar om att öka kvaliteten och öka tillgängligheten till välfärden. Höjda ersättningsnivåer i sjukersättningen, höjda tak i sjukförsäkringen och i a-kassan och höjda golv, höjda bostadstillägg, höjt underhållsstöd för ensamstående föräldrar och höjda flerbarnstillägg handlar om att skapa ekonomisk trygghet, ge värdighet, minska människors ekonomiska utsatthet, minska barnfattigdom och öka människors frihet. En del verkar vilja kalla en sådan politik extrem. Jag vill säga att den handlar om värdighet och rättvisa. Extremt är däremot att vilja sänka människors löner, införa marknadshyror, affären med Nuon och Post-nord. Det tycker jag är extremt. Eller att riva upp LAS, människors anställningstrygghet. Eller att tro att människor som är sjuka blir friska av att få reda på att de får sänkt skatt om de går tillbaka till jobbet. Extremt är att göra en gemensamt finansierad välfärd till en marknad och tillåta obegränsade privata vinstuttag på skattemedel. Det vill jag säga är extremt.

Fru ålderspresident! Det Sverige behöver den kommande mandatperioden är en politik för ekonomisk jämlikhet där människors vilja att bidra tas till vara. Det är en politik för sammanhållning, hopp och framtidstro. En sådan politik kan aldrig högern bidra till. Sverige är det land där inkomstskillnaderna vuxit snabbast under flera decennier. Inkomstskillnaderna eskalerade under den borgerliga regeringen. Men vi vet, och de allra flesta vet i dag, att det inte är bra för vare sig samhällsutvecklingen eller den ekonomiska tillväxten med kraftigt växande inkomstklyftor utan snarare tvärtom. Trots det har Sverige det minst omfördelade skattesystemet bland EU:s 15 kärnländer och den skevaste förmögenhetsfördelningen ihop med USA och Brasilien. Faktum är att om vi fortsätter att öka inkomstskillnaderna i den takt vi har gjort under de senaste decennierna kommer vi att ha gått förbi USA någon gång under 2030-talet. Ojämligheten märks i vår vardag. Vi bor inte i samma bostadsområden längre, och våra barn går inte tillsammans i skolan. Några av oss blir sjukare än andra och lever kortare tid. Barnfattigdomen är utbredd bland en del barn medan andra barn kan åka på ännu fler utlandssemestrar, för att inte tala om den äldrefattigdom som breder ut sig.

Privata skattefinansierade bolag tillåts sko sig på vår gemensamma välfärd. Undersköterskor, fastighetsskötare, städerskor, taxichaufförer och kassörskor har inte makten att styra över sina arbeten. De kan inte, som en del andra, ta en välbehövlig långlunch när de behöver det eller göra ärenden på arbetstid, och de hinner inte ens träna. Arbetet sliter på kroppar och hälsa. Många vet inte ens om de har jobb nästa vecka eller nästa månad. Det påverkar självklart ekonomiska förhållanden som var man kan bo, hur många sjukdagar man har, vilken pension man kan få och om den ens går att leva på. Det påverkar vilken bil man kan köpa och om man har råd med en sommarstuga eller med fjällsemester på sportlovet. Det påverkar till och med hur länge man kommer att leva. Klass har nämligen betydelse för de liv vi själva och våra barn tillåts leva.

Vänsterpartiets uppgift är att bedriva en politik som utjämnar klasskillnader och livsförutsättningar. Vi vill inte ha ett skattesystem som är riggat för de rikaste utan för vanligt folk. Vi vill ha omfördelning. En del partier tycker vi ska ställa grupp mot grupp. Vi tycker i stället att vi ska ändra på de politiska beslut som ökat ojämlikheten och underfinansierat välfärden. Förutom en skattepolitik som omfördelar från höginkomsttagare till låginkomsttagare behövs självklart ekonomiska förstärkningar i välfärden. Det behövs förbättrade arbetsvillkor och höjda löner inom handikapp- och äldreomsorg och i vård, förskola och skola. Det behövs satsningar som gör att varenda unge klarar av skolan med fullständiga betyg och att vuxna som behöver ställa om ska få möjligheten till en utbildning som kan ge jobb och goda framtidsmöjligheter. Tryggheten på arbetsmarknaden måste öka, och makten och inflytandet över arbetet måste vara hos dem som utför arbetet. Bostadsbristen måste byggas bort med hyresrätter till rimliga hyror. Självklart ska de som behöver assistans ha assistans, och vi ska ha en sjukförsäkring som det går att lita på. Människor som har kommit till vårt land ska kunna få ta hit sina familjer. Vi behöver minska utsläppen här hemma och internationellt. Vi behöver göra allt vad vi kan och använda alla våra verktyg vi har för att minska dem. Det kräver solidariska lösningar och handlingar. Vi i den rika världen kan inte fortsätta att förbruka jordens resurser på det sätt vi gör. Vi kan inte ta oss den makten på bekostnad av våra barn och barnbarn.

En övergångsbudget löser självklart inte detta. Det är den inte heller avsedd att göra. Den finns här för att vi har den situation vi har. Den är inte vad vi önskar oss. Den är inte vad någon önskar sig. Den är just en övergångsbudget vars praxis nu ska prövas. Trots att Moderaternas statsministerkandidat blev bortröstad i går och de inte har någon ny statsminister eller ny regering att tillsätta har Moderaterna meddelat att de avser motionera på övergångsbudgeten. Det vore minst sagt märkligt. Har man precis förlorat en statsministeromröstning med väldigt stora siffror behöver man nog inse att man i det läget inte ska driva igenom sin ekonomiska politik för att på så sätt få makten att ändå styra.

Vi i Vänsterpartiet förväntar oss en ansvarsfull och ordnad process med övergångsbudgeten, att den bör passera genom riksdagen som det var tänkt när lagstiftningen antogs och som de principer den är byggd på avser att säkerställa. Detta är en tid när klimatförändringar hotar allas vår framtid och kräver solidariska handlingar och lösningar. Det är en tid när de allra flesta insett att ständigt växande inkomstskillnader är ohållbart och skapar sämre förutsättningar för ett lands utveckling och ekonomiska tillväxt. Det är en tid när fascismen och rasismen flyttar fram sina positioner. Då borde ingen blunda för forskningen om klimatförändringarna, ojämlikheten och de krafter som utnyttjar det vakuum som uppstått och vill förklara maktförändringar och den förändrade maktbalansen på arbetsmarknaden med kulturell identitet och etnifiering av sociala relationer. Då borde ingen göra sig beroende av ett högerextremt parti för att få igenom sin regering eller sin ekonomiska politik.

Tids nog, när en ny regering kommit på plats, får den lägga fram sin budget. Vi alla får på olika sätt hantera det som opposition, regering, förhandlare eller som samtalspart. Det är en rimlig och ansvarsfull ordning..